

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת במדבר – חג השבועות תשע"ב

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: ששת כנפי המלאכים כנגד ששה סדרי משנה

מהתוספת שהוסיפו ישראל על מה שניתן להם בתורה שבכתב, שהם יגעים ועמלים להוסיף ולחדש בתורה, בזה הם משוררים ומשבחים לבורא עולם. ולכן תורה שבעל פה יש בה ששה סדרים כנגד שש כנפיים של המלאכים.

אלא שבחורבן בית המקדש חסרו שתי כנפיים מהמלאכים, ושתי כנפיים החסרות, הם כנגד שני הסדרים קדשים וטהרות, שאינם מעשיים לימינו בעת שהבית בחורבנו.

אלא שמעלת שירתם של עם ישראל גבוהה משירת המלאכים, וכמו שמצינו במדרש (בר"ר סה, כא) עה"פ (יחזקאל א', כ"ד): "בעמדם תרפינה כנפיהן": בעמדם, וכי יש ישיבה למעלה... שרפים עומדים ממעל לו... וכל צבא השמים עומדים... ואת אמרת בעמדם אתמהה?! ומה היא בעמדם – בא עם דם, בשעה שישאל אומרים שמע ישראל המלאכים שותקין. ע"כ.

כלומר, תיבת "בעמדם" – נדרשת נוטריקון: בא עם דם, פירוש, כשבאים ישראל הנקראים "עם" לייחד את שמו של הקב"ה ואומרים שמע ישראל, אזי "דום" – המלאכים שותקים.

וזהו "בעמדם תרפינה כנפיהם" – כי שירת המלאכים היא בכנפיים שמעופפים, ולכן "בעמדם" כשבא עם ישראל לייחד את שמו של הקב"ה, המלאכים שותקים ו"תרפינה כנפיהם".

כמו כן מצינו שהתורה נקראת רנה, כדברי חז"ל (ויק"ר יט, א), רבי יוחנן אומר: אין רנה של תורה אלא בלילה, שנאמר (איכה ב', י"ט) "קומי רוני בלילה". ע"כ. ויש לומר, רנ"ה עם הכולל בגימטריא רנ"ו כנגד רנ"ו כנפיים שיש לארבע חיות הקודש (ד' פעמים ס"ד) אשר במרכבה הקדושה המשבחים לה. ומובא בספר רזיאל המלאך, כשנכנס אהרן הכהן שגם מספרו רנ"ו לעבוד בקודש, פונה הקב"ה אל

בעז"ה בהפטרה לחג השבועות נקרא בנביא יחזקאל פרק א', בו מספר הנביא יחזקאל כי נפתחו השמים לפניו והוא ראה מראות אלוקיים. בין היתר הוא אומר, כי ראה מלאכים בעלי ארבע כנפיים.

ועל כך שואלים חז"ל במסכת חגיגה (י"ג) סתירה בענין מספר כנפיהם של המלאכים, כי אם ביחזקאל נאמר "וארבעה פנים לאחת וארבע כנפיים לאחת להם", אולם בישעיה (ו', ב') נאמר: "שש כנפיים שש כנפיים לאחד"?

ומיישבת הגמרא: כאן בזמן שבית המקדש קיים, כאן בזמן שאין בית המקדש קיים, כביכול שנתמעטו כנפי החיות.

שואלת הגמרא: הי מינייהו אימעוט?

אמר רב חננאל אמר רב: אותן שאומרות שירה בהן. ע"כ דברי הגמרא.

ומתבאר, כי בעת חורבן בית המקדש היה הפסד וחיסרון לא רק בעולם הזה, אלא אף בעולמות העליונים אצל המלאכים, שנחסרו מהם שתי כנפיים שבהן אומרים שירה.

והנה, כתב הרד"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספרו פרי צדיק (מאמר קדושת שבת מאמר ז) וז"ל: וכן תורה שבעל פה נקראת שירה, כמו שאיתא (עבודה זרה ג:) על פסוק (תהילים מ"ב, ט') "ובלילה שירה עמי", על העוסק בתורה. ובלילה היינו תורה שבעל פה כמו שאיתא בתרגום (שיר השירים ובמדרש). והיינו דדברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה. ובלילה שאי אפשר לראות מתוך הכתב על כן עוסקים בתורה שבעל פה ונקראת שירה כמו שאיתא (סוף מגילה) השונה בלא זמרה וכו', עכ"ל.

ומתבאר כי התורה שבעל פה חשובה כ"שירה". ולפי זה יש לומר, שהמלאכים שרים ומשבחים לבורא יתברך על ידי כנפיהם, ואילו עם ישראל שירתם באה על ידי שלומדים את חלק התורה שבעל פה. היינו

המלאכים ואומר להם: יש לי אדם למטה ששקול כנגד כולכם ואתם משוררים לפני ברנז? ומיד משתתקים.

ומצינו שמעלת הלומד תורה היא כאהרן הכהן הנכנס לפני ולפנים, וכמו שדרשו חז"ל (הוריות יג.) על הפסוק שנאמר על התורה (משלי ג, ט"ו): "יקרה היא מפנינים" - מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים.

לפיכך אותה מעלה הקיימת בשירת המלאכים בודאי קיימת אצל לימוד התורה. ומצינו בדברי הרי"ף (רבי יאשיה פינטו) בפירושו לעין יעקב (ברכות ג.) כי סגולת שירת המלאכים להמתיק את הדינים, ובכך מבאר את ענין ג' משמרות ברקיע שהם המלאכים האומרים שירה בלילה: לפי שלילה הוא זמן המזיקין ומידת הדין גוברת בעולם, ולפי שבתחילת הלילה הוא תוקף וחוזק הדין, המלאכים ההמה ממתיקים תוקף הדין ההוא, וזו היא הכת הראשונה. והכת השניה היא לחלוקה אחרת של הלילה, שאין כח הדין כל כך חזק ואמין, והכת הזאת ממתקת כח הדין ההווה בזמן ההוא. והחלוקה השלישית סמוך לבוקר, שכבר נתבסס מעט כח הדין, והכת השלישית גם הם ממתיקין כח הדין המועט ההוא וכו'. ע"כ.

והיינו, אמירת שירה על ידי המלאכים בלילה, באה להמתיק את הדין המתעורר ומתחזק בשעת הלילה.

על פי זה יש לפרש את ענין תורה שבעל פה שהיא כנגד שירת המלאכים, לכן עיקר לימודה דוקא בלילה, וכמפורש בדברי חז"ל לגבי משה רבינו (פרקי רבי אליעזר פרק מ"ו): "רבי יהושע בן קרחה אומר, ארבעים יום עשה משה בהר, קורא בדת מקרא ביום, ושונה בדת משנה בלילה". ובמדרש (תנחומא כי תשא סימן ל"ו): "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה", מנין היה יודע משה אימתי יום ואימתי לילה? כשהיה הקב"ה מלמדו תורה שבכתב היה יודע שהוא יום, וכשלמדו תורה שבעל פה היה יודע שהוא לילה. ע"כ.

כי התורה שבעל פה שהיא בחינת שירה, גם היא בכוחה להמתיק את הדין שמתעורר בלילה.

כמו כן דוד המלך עליו השלום כשחיבר את ספר התהילים, מובא במדרש (שוחר טוב מזמור א'): ועליהם הוא אומר (תהלים י"ט, ט"ו): "יהיו לרצון אמרי פי". יעשו לדורות ויכתבו לדורות, אמרי פי ויחוקקו

לדורות. ולא יהיו קורין בהם כקורין בספרים אלא יהיו קורין בהן ונוטלין שכר עליהם כנגעים ואהלות. ע"כ. והיינו דוד המלך בחיבורו את ספר התהילים ובו ק"ג מזמורים בגימטריא כנף, רוצה להשלים את הכנף שעתיד להיות חסר בעת שיחרב הבית, ולכן הוא מבקש, שקריאת מזמורי התהילים תהא חשובה כלימוד נגעים ואהלות, כלימוד סדר טהרות, אשר איננו מעשי בעת חורבן הבית והוא כנגד אותה כנף שנחסרה מהמלאך בעת החורבן.

המילה "שיר" שעניינה שיר וזמרה, מצינו לה משמעות נוספת. בתרגום אונקלוס (פרשת חיי שרה כ"ד, כ"ב) על "ושני צמידים על ידיה": "ותרין שירין על ידהא". וכן בגמרא בבבא מציעא (כה.) מעות שנמצאו "כשיר", ופירש רש"י: מוטלין בעגול כאצעדה. ע"כ. וכן לענין כתם (נדה נח.) דנה הגמרא "כשיר מהו", וכתב רש"י: רצועה בעגול כצמיד. ע"כ.

ויש לפרש, כי העגול מורה על שלמות, שכן יש בו שלמות גיאומטרית, זהו הטעם לאכילת ביצים לאבלים, כי צורת הביצה היא עגולה, ובוה מנחמים את האבלים, כי רק עתה בעת פטירתו של האדם, הוא מגיע לשלמותו.

כך גם בשביל לפתוח את הפה בשירה ובזמרה, זהו רק כאשר האדם מגיע לידי שלמות, לכן ה"שיר" יש לו משמעות נוספת של "עגול".

עם ישראל בעת נתינת התורה הגיעו לשלמות המוחלטת, אלא שלאחר מכן חטאו בעגל וגרמו לשבירת הלוחות, וגרמו בכך להפוך מ"עגול" ל"עגל", ומעתה תפקידנו להחזיר מ"עגל" ל"עגול" וזאת על ידי לימוד התורה שבעל פה שיש בה ששה סדרי משנה, בגימטריא ו', ובוה מכניס את הו' לעגל, ונעשה עגול. ולכן ניתנה התורה שבעל פה רק לאחר חטא העגל בלוחות השניות, וכדברי המדרש (שמו"ר מז, ז): "בלוחות הראשונות לא היו אלא עשרת הדברות בלבד, עכשיו שנצטערת אני נותן לך הלכות מדרשות ואגדות".

זהו גם הטעם למצות מחצית השקל שבאה לכפר על חטא העגל (ירושלמי שקלים פ"א ה"א, מדרש תנחומא פרשת כי תשא סימן י'), כי בא להורות, כי קודם החטא היו כצורת השקל - עגול, המורה על שלמות, ועתה מחמת חטאם נעשו מחצית השקל, חצי עגול.

העלון יוצא לאור בחסות ארגון "יעשה שלום"

לעידוד לימוד יומי של ספר חפץ חיים שני הלכות ליום, עם מבחנים שבועיים (בספרים פתוחים), בנוסף הגרלה שבועית על סך מאה ש. לפרטים ורישום בפלפון: 054-8473131 (יאיר)

מאמרים אלו יתפרסמו אי"ה בספרי נחלת שדה שיצאו לאור בעתיד אי"ה,

כדי לרכוש את ארבעת החלקים שיצאו עד היום יש ליצור קשר במספר טלפון: 050-4145482